



## Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

22. ožujka 2022. \*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članak 267. UFEU-a – Nužnost zatraženog tumačenja kako bi sud koji je uputio zahtjev mogao donijeti presudu – Pojam – Stegovni postupak pokrenut protiv suca redovnog suda – Određivanje stegovnog suda nadležnog za odlučivanje u tom postupku od strane predsjednika Stegovnog vijeća Sądu Najwyższeg (Vrhovni sud, Poljska) – Građanska tužba za utvrđenje nepostojanja radnog odnosa između predsjednika tog stegovnog vijeća i Vrhovnog suda – Nenadležnost suda koji je uputio zahtjev za nadzor valjanosti imenovanja suca Vrhovnog suda i nedopuštenost takve tužbe na temelju nacionalnog prava – Nedopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku”

U predmetu C-508/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Vrhovni sud (Vijeće za radno pravo i socijalnu sigurnost), Poljska), odlukom od 12. lipnja 2019., koju je Sud zaprimio 3. srpnja 2019., u postupku

**M. F.**

protiv

**J. M.,**

uz sudjelovanje:

**Prokurator Generalny,**

**Rzecznik Praw Obywatelskich,**

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, L. Bay Larsen, potpredsjednik, A. Prechal (izvjestiteljica), K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin i N. Jääskinen, predsjednici vijeća, M. Ilešič, F. Biltgen i A. Kumin, suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: M. Aleksejev, načelnik odjela,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 22. rujna 2020.,

\* Jezik postupka: poljski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu M. F., W. Popiołek, *radca prawny*,
- za osobu J. M., ona sama,
- za Prokuratora Generalnog, M. Słowińska, R. Hernand, A. Reczka i S. Bańko,
- za Rzecznika Praw Obywatelskich, M. Taborowski i P. Filipek,
- za poljsku vladu, B. Majczyna, S. Żyrek i A. Dalkowska, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, u početku K. Herrmann, P. Van Nuffel i H. Krämer, a zatim K. Herrmann i P. Van Nuffel, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 15. travnja 2021.,

donosi sljedeću

### **Presudu**

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2., članka 4. stavka 3., članka 6. stavka 3. i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, članka 267. UFEU-a i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osoba M. F. i J. M. povodom zahtjeva za utvrđenje nepostojanja radnog odnosa između osobe J. M. i Sąda Najwyższego (Vrhovni sud, Poljska).

### **Nacionalni pravni okvir**

#### ***Ustav***

- 3 Članak 144. stavci 2. i 3. Konstitucije Rzeczypospolitej Polskiej (Ustav Republike Poljske, u daljnjem tekstu: Ustav) glasi kako slijedi:

„2. Kako bi bili valjani, službene akte predsjednika Republike mora supotpisati predsjednik Vijeća ministara, čime nastaje njegova odgovornost pred Sejmom [(Donji dom Parlamenta)].

3. Odredbe stavka 2. ne primjenjuju se u sljedećim slučajevima:

[...]

17) imenovanje sudaca;

[...]”

- 4 Na temelju članka 179. Ustava predsjednik Republike Poljske (u daljnjem tekstu: predsjednik Republike) imenuje suce na prijedlog Krajowe Rade Sądownictwe (Državno sudbeno vijeće, Poljska) (u daljnjem tekstu: KRS) na neodređeno vrijeme.

### ***Zakonik o građanskom postupku***

- 5 U članku 189. Kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o građanskom postupku) navedeno je:  
„Tužitelj pred sudom može podnijeti zahtjev za utvrđenje postojanja ili nepostojanja pravnog odnosa ili prava ako ima pravni interes.”

### ***Zakon o Vrhovnom sudu***

- 6 Ustawa o Sądzie Najwyższym (Zakon o Vrhovnom sudu) od 8. prosinca 2017. (Dz. U. iz 2018., pozicija 5) stupila je na snagu 3. travnja 2018. Taj je zakon zatim u nekoliko navrata izmijenjen.
- 7 Zakonom o Vrhovnom sudu uspostavljeno je, među ostalim, novo vijeće unutar navedenog suda, naziva Izba Dyscyplinarna (Stegovno vijeće).
- 8 Člankom 27. stavkom 1. tog zakona određuje se:

„Sljedeći predmeti u nadležnosti su Stegovnog vijeća:

1) stegovni postupci:

- a) koji se odnose na suce [Sąda Najwyższego (Vrhovni sud)],  
b) koje [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] provodi u vezi sa stegovnim postupcima predviđenima u sljedećim zakonima:

[...]

– Zakon o ustrojstvu redovnih sudova [...],

[...]

[...]

2) postupci u području radnog prava i socijalnog osiguranja koji se odnose na suce [Sąda Najwyższego (Vrhovni sud)];

[...]”

- 9 Člankom 31. stavkom 1. Zakona o Vrhovnom sudu propisuje se:

„Nakon savjetovanja s prvim predsjednikom [Sąda Najwyższego (Vrhovni sud)], predsjednik Republike objavljuje u *Monitoru Polskom* [(Službeni list Republike Poljske)] broj slobodnih mjesta sudaca koja treba popuniti u različitim vijećima [Sąda Najwyższego (Vrhovni sud)].”

10 U skladu s člankom 33. stavkom 1. navedenog zakona:

„Radni odnos suca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)] nastaje u trenutku uručenja akta o imenovanju. [...]”

### ***Zakon o redovnim sudovima***

11 Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Zakon o ustrojstvu redovnih sudova) od 27. srpnja 2001., kako je izmijenjena (Dz. U. iz 2018., pozicija 23, u daljnjem tekstu: Zakon o redovnim sudovima), u članku 110. propisuje:

„1. U stegovnim predmetima koji se odnose na suce odlučuju:

1) u prvom stupnju:

a) stegovni sudovi pri žalbenim sudovima, u sastavu od troje sudaca;

[...]

3. Stegovni sud u čijem području nadležnosti dužnost obnaša sudac protiv kojeg je pokrenut stegovni postupak ne može odlučivati u predmetima iz stavka 1. točke 1. podtočke (a). Stegovni sud nadležan za odlučivanje o predmetu određuje predsjednik [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)] koji rad stegovnog vijeća usmjerava na zahtjev dužnosnika za stegovni postupak.”

### ***Zakon o KRS-u***

12 KRS je uređen ustawom o Krajowej Radzie Sądownictwa (Zakon o Državnom sudbenom vijeću) od 12. svibnja 2011. (Dz. U. iz 2011., br. 126, pozicija 714), kako je izmijenjena, među ostalim, ustawom o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjenama Zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona) od 8. prosinca 2017. (Dz. U. iz 2018., pozicija 3) i ustawom o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjenama Zakona o ustrojstvu redovnih sudova i određenih drugih zakona) od 20. srpnja 2018. (Dz. U. iz 2018., pozicija 1443; u daljnjem tekstu: Zakon o KRS-u).

13 Člankom 37. stavkom 1. Zakona o KRS-u određuje se:

„Ako se nekoliko kandidata prijavilo na jedno mjesto suca, [KRS] ispituje i zajednički ocjenjuje sve podnesene kandidature. U toj situaciji [KRS] donosi rezoluciju koja sadržava njegove odluke o podnošenju prijedloga imenovanja za mjesto suca u pogledu svih kandidata.”

14 U skladu s člankom 43. stavkom 2. tog zakona:

„Ako svi sudionici postupka nisu pobijali rezoluciju iz članka 37. stavka 1., ona postaje pravomoćna u dijelu koji sadržava odluku o nepodnošenju prijedloga za imenovanje na dužnost suca sudionika koji nisu podnijeli pravno sredstvo, podložno odredbama članka 44. stavka 1.ter.”

15 U članku 44. navedenog zakona navodi se:

„1. Sudionik postupka, osim ako je drukčije predviđeno zasebnim odredbama, može [Sądu Najwyższem (Vrhovni sud)] podnijeti pravno sredstvo ako smatra da je rezolucija [KRS-a] nezakonita. [...]

1.bis. U pojedinačnim slučajevima koji se tiču imenovanja sudaca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)] moguće je podnijeti pravno sredstvo [Naczelnom Sądu Administracyjnom (Visoki upravni sud, Poljska)]. U tom slučaju nije moguće podnijeti pravno sredstvo Sądu Najwyższem (Vrhovni sud)]. Pravno sredstvo podneseno [Naczelnom Sądu Administracyjnom (Visoki upravni sud)] ne smije se temeljiti na navodu o neprikladnoj ocjeni toga ispunjavaju li kandidati kriterije uzete u obzir prilikom donošenja odluke o podnošenju prijedloga za imenovanje sudaca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)].

1.ter. Ako rezoluciju iz članka 37. stavka 1. nisu osporili svi sudionici postupka, ona, u pojedinačnim slučajevima koji se tiču imenovanja sudaca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)], postaje konačna u dijelu u kojem je njome odlučeno o podnošenju prijedloga za imenovanje sudaca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)] odnosno u dijelu u kojem je njome odlučeno da se neće podnijeti prijedlog za imenovanje na mjesta sudaca tog istog suda, kad je riječ o kandidatima koji nisu podnijeli pravno sredstvo.

[...]

4. U pojedinačnim slučajevima koji se tiču imenovanja sudaca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)], poništenje [Naczelnog Sądu Administracyjnog (Visoki upravni sud)] rezolucije KRS-a kojom je odlučeno da se neće podnijeti prijedlog za imenovanje sudaca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)] istovjetno je prihvaćanju prijave za upražnjeno mjesto suca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)] sudionika postupka koji je podnio pravno sredstvo, pri čemu u pogledu tog mjesta postupak pred KRS-om na dan objave odluke [Naczelnog Sądu Administracyjnog (Visoki upravni sud)] još nije bio okončan ili, u slučaju da taj postupak ne postoji, za sljedeće upražnjeno mjesto suca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)] za koje je predviđen javni natječaj.”

16 Stavak 1.bis članka 44. Zakona o KRS-u uveden je u taj članak Zakonom od 8. prosinca 2017. o izmjenama Zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona, koji je stupio na snagu 17. siječnja 2018., a stavci 1.ter i 4. uvedeni su u njega Zakonom od 20. srpnja 2018. o izmjenama Zakona o ustrojstvu redovnih sudova i određenih drugih zakona, koji je stupio na snagu 27. srpnja 2018. Prije uvođenja tih izmjena pravna sredstva iz navedenog stavka 1.bis morala su se podnijeti [Sądu Najwyższem (Vrhovni sud)] u skladu sa stavkom 1. tog članka 44.

17 Presudom od 25. ožujka 2019. Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud, Poljska) proglasio je članak 44. stavak 1.bis Zakona o KRS-u protivnim članku 184. Ustava jer nadležnost koja je navedenim stavkom 1.bis povjerena Naczelnom Sądu Administracyjnom (Visoki upravni sud) nije bila opravdana ni s obzirom na prirodu predmeta o kojima je riječ ni s obzirom na ustrojbeni obilježja navedenog suda ni s obzirom na postupak koji potonji primjenjuje. U toj je presudi Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud) također naveo da to proglašenje neustavnosti „nužno dovodi do okončanja svih sudskih postupaka koji su u tijeku na temelju ukinute odredbe”.

- 18 Nadalje, članak 44. Zakona o KRS-u izmijenjen je ustawom o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Zakon o izmjenama Zakona o KRS-u i Zakona o organizacji upravnih sporova) od 26. travnja 2019. (Dz. U. iz 2019., pozicija 914, u daljnjem tekstu: Zakon od 26. travnja 2019.), koji je stupio na snagu 23. svibnja 2019. Stavak 1. tog članka 44. glasi kako slijedi:

„Sudionik postupka, osim ako je drukčije predviđeno zasebnim odredbama, može [Sądu Najwyższem (Vrhovni sud)] podnijeti pravno sredstvo ako smatra da je rezolucija [KRS-a] nezakonita. Nije moguće podnijeti pravno sredstvo u pojedinačnim predmetima koji se odnose na imenovanje suca [Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud)].”

- 19 Osim toga, člankom 3. Zakona od 26. travnja 2019. predviđa se da se „[o]bustavljaju postupci po samom zakonu o pravnim sredstvima kojima se osporavaju rezolucije [KRS-a] u pojedinačnim predmetima u vezi s imenovanjem na sudačku dužnost na [Sądu Najwyższem (Vrhovni sud)], a koja su bila podnesena te o kojima nije odlučeno prije stupanja na snagu ovog zakona”.

### **Glavni postupak i prethodna pitanja**

- 20 M. F. obnaša sudačku dužnost na Sądu Rejonowyju w P. (Općinski sud u P., Poljska). Dana 17. siječnja 2019. zamjenik dužnosnika za stegovni postupak zadužen za predmete koji se odnose na suce redovnih sudova odlučio je pokrenuti stegovni postupak protiv osobe M. F. zbog navodnog odugovlačenja postupaka koje vodi i navodnih kašnjenja prilikom izrade obrazloženja svojih odluka. U svojstvu predsjednika Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud) koji rukovodi stegovnim vijećem navedenog suda, J. M. donio je 28. siječnja 2019., na temelju članka 110. stavka 3. Zakona o redovnim sudovima, rješenje kojim se Sąd Dyscyplinary przy Sądzie Apelacyjnym w [...] (Stegovni sud pri Žalbenom sudu u [...], Poljska) određuje nadležnim stegovnim sudom za odlučivanje o tom stegovnom postupku u prvom stupnju.
- 21 Nakon donošenja tog rješenja osoba M. F. podnijela je Sądu Najwyższem (Vrhovni sud) tužbu na temelju članka 189. Zakonika o građanskom postupku za utvrđenje nepostojanja radnog odnosa između osobe J. M. i Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud), u smislu članka 33. stavka 1. Zakona o Vrhovnom sudu, zbog nezakonitosti koje su utjecale na njezino imenovanje na sudačku dužnost u Stegovnom vijeću Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud). Osoba M. F. zatražila je i da sve osobe koje su imenovane sucima u tom stegovnom vijeću budu izuzete i da se odredi da Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Vijeće za radno pravo i socijalnu sigurnost) Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud) bude sud koji će odlučiti o toj tužbi. Naposljetku, osoba M. F. zatražila je da se privremeno i tijekom cijelog trajanja glavnog postupka prekine stegovni postupak koji je protiv nje pokrenut.
- 22 U potporu svojem zahtjevu osoba M. F. ističe da nedjelotvornost imenovanja osobe J. M. na mjesto suca Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud) proizlazi iz toga da je akt o njezinu imenovanju predsjednika Republike dotičnoj osobi uručen 20. rujna 2018. iako je protiv rezolucije KRS-a od 23. kolovoza 2018. kojom je predloženo imenovanje osobe J. M. na to mjesto 17. rujna 2018. kandidat koji nije bio predložen za imenovanje na temelju navedene rezolucije podnio tužbu Naczelnom Sądu Administracyjnym (Visoki upravni sud) na temelju članka 44. stavka 1.bis Zakona o KRS-u. Usto je predmetni postupak odabira proveden nakon priopćenja predsjednika Republike donesenog na temelju članka 31. stavka 1. Zakona o Vrhovnom sudu i objavljenog 29. lipnja 2018., koje nije imalo zahtijevani supotpis ministra.

- 23 Odlukom od 6. svibnja 2019. prvi predsjednik Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud) zadužio je Izbu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Vijeće za radno pravo i socijalnu sigurnost) navedenog suda da ispita tužbu osobe M. F. i, osobito, zahtjev za privremenu mjeru koji je ona podnijela.
- 24 Prilikom ispitivanja potonjeg zahtjeva to vijeće, koje u ovom predmetu nastupa kao sud koji je uputio zahtjev, dvoji o tumačenju prava Unije. Kao prvo, navedeni sud smatra da veza koju glavni postupak ima s tim pravom proizlazi iz toga da načelo djelotvorne sudske zaštite koje je njime utvrđeno nije primjenjivo samo na postupke pred nacionalnim sudovima u kojima oni primjenjuju materijalno pravo Unije. Naime, to načelo primjenjuje se i u slučajevima u kojima treba ocijeniti ispunjava li država članica svoju obvezu koja proizlazi iz članka 4. stavka 3. i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, da osigura da tijela koja kao sudovi u smislu prava Unije mogu odlučivati u područjima koja su njime obuhvaćena ispunjavaju zahtjeve koji proizlaze iz navedenog načela i, osobito, da su ta tijela zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sudovi. Stoga bi se takav zahtjev morao poštovati kada država članica tijelu poput tuženika iz glavnog postupka povjeri ovlast određivanja suda nadležnog za odlučivanje o stegovnim postupcima koji se vode protiv sudaca.
- 25 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev ističe kao prvo da, iako službeničkopравни odnos između suca i suda u kojem mu je povjeren mandat može biti izjednačen s radnim odnosom čije se postojanje može utvrditi u okviru postupka propisanog u članku 189. Zakonika o građanskom postupku, iz sudske prakse Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud) proizlazi da mandat suca, kojim mu se povjerava pravo da izvršava pravosudnu vlast, odražava pravni odnos koji je dio javnog, a ne građanskog prava. U tim okolnostima, tužba koja – poput one u glavnom postupku – ima za predmet utvrđivanje nepostojanja mandata suca nije građanski predmet koji može ulaziti u područje primjene Zakonika o građanskom postupku, osobito njegova članka 189. Međutim, u nacionalnom pravu ne postoji postupak koji omogućava pobijanje akta kojim je predsjednik Republike imenovao suca.
- 26 U tim okolnostima sud koji je uputio zahtjev smatra da dopuštenost tužbe poput one iz glavnog postupka ovisi o pitanju treba li u takvom nacionalnom normativnom kontekstu pravo Unije tumačiti na način da mu dodjeljuje ovlast, koju on nema na temelju nacionalnog prava, da u okviru postupka poput onog u glavnom postupku utvrdi da dotični tuženik nema mandat suca. Stoga dopuštenost zahtjeva za privremenu mjeru koji je podnesen navedenom sudu i njegova nadležnost da o njemu odlučuje i same ovise o dopuštenosti navedene tužbe iz glavnog postupka.
- 27 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, ta nadležnost i ta dopuštenost mogle bi proizlaziti izravno iz prava Unije ako je dotični akt o imenovanju, kao u ovom slučaju, donesen povredom načela djelotvorne sudske zaštite jer su poljska tijela željela isključiti bilo kakvu mogućnost sudskog nadzora usklađenosti nacionalnih pravila ili postupaka imenovanja sudaca s pravom Unije prije uručenja akta o imenovanju.
- 28 U tom pogledu navedeni sud naglašava da je prije, na temelju članka 43. i članka 44. stavka 1., a zatim članka 43. i članka 44. stavaka 1. i 1.bis Zakona o KRS-u, postojala mogućnost sudskog nadzora rezolucije kojom KRS predlaže imenovanje neke osobe za suca Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud). Međutim, iako je pokrenut postupak za imenovanje sudaca za sastav novog stegovnog vijeća Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud) koji je, među ostalim, doveo do imenovanja tuženika iz glavnog postupka i iako su različiti kandidati za mjesta suca tog novog vijeća izrazili namjeru podnošenja tužbe na temelju potonjih odredaba, poljski zakonodavac u članak 44. Zakona o KRS-u namjerno je unio stavak 1.ter kojim se predviđa da takve tužbe više ne sprečavaju planirana imenovanja.

- 29 Usto, nakon što je Naczelny Sąd Administracyjny (Vrhovni upravni sud) odlukom od 21. studenoga 2018. Sudu uputio zahtjev za prethodnu odluku, u kojem je predmetu u međuvremenu donesena presuda od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – pravno sredstvo) (C-824/18, u daljnjem tekstu: presuda A. B. i dr., EU:C:2021:153), o pitanju protive li se pravu Unije izmjene poput onih koje su utjecale na članak 44. Zakona o KRS-u, poljski zakonodavac donio je, s obzirom na presudu od 25. ožujka 2019. Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud), navedenu u točki 17. ove presude, Zakon od 26. travnja 2019. čiji je učinak, s jedne strane, propisivanje obustave postupka u predmetima koji se vode pred Naczelnim Sądom Administracyjnim (Vrhovni upravni sud), poput onih povodom kojih je upućen navedeni zahtjev za prethodnu odluku. S druge strane, istim zakonom ponovno je izmijenjen članak 44. Zakona o KRS-u kako bi se ubuduće isključila bilo kakva mogućnost podnošenja tužbe pred sudom protiv rezolucije KRS-a kojom se predlaže kandidat za imenovanje na mjesto suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud).
- 30 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev ističe da je u spojenim predmetima u međuvremenu donesena presuda od 19. studenoga 2019., A. K. i dr. (Neovisnost Disciplinskog vijeća Vrhovnog suda) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, u daljnjem tekstu: presuda A. K. i dr., EU:C:2019:982), u kojima je Sud odlučivao u prethodnom postupku o pitanjima usklađenosti s pravom Unije nacionalnih odredaba u vezi s uspostavom i načinom imenovanja članova Stegovnog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud). U takvom kontekstu izvršna vlast bila bi dužna suzdržati se od takvih imenovanja dok Sud i nacionalni sud koji je Sudu uputio zahtjev za prethodnu odluku ne donesu odluku.
- 31 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev dvoji o tome imaju li okolnost da je osoba J. M. imenovana na sudačku dužnost Stegovnog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) iako je podnesena tužba protiv rezolucije KRS-a kojom je to imenovanje predloženo te činjenica da je postupak imenovanja pokrenut aktom predsjednika Republike bez ministarskog supotpisa koji se pak zahtijeva na temelju članka 144. stavka 3. Ustava za posljedicu povredu načela djelotvorne sudske zaštite i, konkretnije, zahtijeva „zakonom prethodno ustanovljenog” suda u smislu članka 47. Povelje.
- 32 Kao četvrto, sud koji je uputio zahtjev dvoji o mogućnosti osporavanja svojstva suca neke osobe samo zbog činjenice da tijelo u koje je imenovana, odnosno, u ovom slučaju, Stegovno vijeće Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), zbog neispunjavanja zahtjeva neovisnosti nije sud u smislu prava Unije.
- 33 Kao peto, s obzirom na slična razmatranja poput onih koja su opravdala pitanja upućena Sudu u okviru spojenih predmeta u kojima je u međuvremenu donesena presuda A. K. i dr., sud koji je uputio zahtjev smatra da je, s obzirom na to da je Stegovno vijeće Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), kojem nacionalno pravo dodjeljuje ovlast odlučivanja o sporu poput onog o kojemu je riječ u glavnom postupku, nije sud u smislu prava Unije, na njemu da sâm preuzme nadležnost za odlučivanje o navedenom sporu.
- 34 U tim je okolnostima Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Vijeće za radno pravo i socijalnu sigurnost) Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) odlučila prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak, članak 2., članak 4. stavak 3. i članak 6. stavak 3. UFEU-a u vezi s člankom 47. [Povelje] i člankom 267. trećim podstavkom UFEU-a tumačiti na način da sud posljednjeg stupnja države članice u postupku utvrđivanja nepostojanja radnog odnosa može utvrditi da sudac nije osoba kojoj je uručen akt o



imenovanju na sudačku dužnost na tom sudu, izdan na temelju odredbi koje krše načelo djelotvorne sudske zaštite ili na način koji nije u skladu s tim načelom, kad je namjerno spriječeno ispitivanje suda tih pitanja prije uručenja tog akta?

2. Treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak, članak 2., članak 4. stavak 3. UEU-a i članak 47. [Povelje] u vezi s člankom 267. UFEU-a tumačiti na način da je načelo djelotvorne sudske zaštite povrijeđeno u slučaju uručenja akta o imenovanju na dužnost suca nakon što je nacionalni sud uputio prethodno pitanje o tumačenju prava Unije o čijem odgovoru ovisi ocjena usklađenosti nacionalnih odredbi, čija je primjena omogućila uručenje tog akta, s pravom Unije?
3. Treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak, članak 2., članak 4. stavak 3. i članak 6. stavak 3. UEU-a te članak 47. [Povelje] tumačiti na način da je načelo djelotvorne sudske zaštite povrijeđeno zbog neomogućavanja prava na djelotvornu sudsku zaštitu u slučaju uručenja akta o imenovanju na dužnost suca suda države članice slijedom postupka imenovanja provedenog uz očitu povredu zakona o imenovanju sudaca te države?
4. Treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak, članak 2. i članak 4. stavak 3. UEU-a te članak 47. [Povelje] u vezi s člankom 267. trećim podstavkom UFEU-a tumačiti na način da je načelo djelotvorne sudske zaštite povrijeđeno ako nacionalni zakonodavac na sudu posljednjeg stupnja države članice osnuje organizacijsku jedinicu koja nije sud u smislu prava Unije?
5. Treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak, članak 2. i članak 4. stavak 3. UEU-a te članak 47. [Povelje] u vezi s člankom 267. trećim podstavkom UFEU-a tumačiti na način da o postojanju radnog odnosa i statusa suca osobe kojoj je uručen akt o imenovanju na dužnost suca suda posljednjeg stupnja države članice ne može odlučivati organizacijska jedinica tog suda nadležna u skladu s nacionalnim pravom, u koju je imenovana ta osoba, a koja je sastavljena isključivo od osoba čiji akti o imenovanju sadržavaju nedostatke navedene u drugom, trećem i četvrtom pitanju i koja zbog toga nije sud u smislu prava Unije, [nego da bi to trebala biti] druga organizacijska jedinica tog suda posljednjeg stupnja, čije [tijelo] ispunjava zahtjeve prava Unije za sud?"

## Postupak pred Sudom

### *Zahtjev za primjenu ubrzanog postupka*

- 35 Sud koji je uputio zahtjev zatražio je da se o ovom zahtjevu za prethodnu odluku odluči u ubrzanom postupku na temelju članka 105. Poslovnika Suda. U potporu svojem zahtjevu taj sud ističe da je primjena tog postupka opravdana, kao prvo, s obzirom na nužnost odlučivanja o zahtjevu za privremenu mjeru o kojem treba odlučiti u roku od sedam dana predviđenom nacionalnim pravom. Kao drugo, osim ovog postupka, odgovori na prethodna pitanja upućena Sudu odlučujući su za buduće mogućnosti pokretanja tužbi za utvrđenje nepostojanja radnih odnosa u pogledu određenog broja sudaca koji su nedavno raspoređeni u različita vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) i koji su imenovani u okolnostima koje su djelomično ili potpuno slične onima imenovanja tuženika iz glavnog postupka. Kao treće, takvi odgovori omogućili bi po potrebi sprečavanje takvih imenovanja u budućnosti.

- 36 Člankom 105. stavkom 1. Poslovnika predviđa se da, na zahtjev suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku ili, iznimno, po službenoj dužnosti, predsjednik Suda može, kad priroda predmeta zahtijeva postupanje u kratkim rokovima, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, odlučiti da se o tom zahtjevu odluči u ubrzanom postupku.
- 37 Valja podsjetiti na to da je takav ubrzani postupak postupovni instrument koji treba odgovoriti na izvanrednu kriznu situaciju (presuda od 21. prosinca 2021., *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, t. 37. i navedena sudska praksa).
- 38 U ovom slučaju predsjednik Suda, nakon saslušanja suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, odlučio je 20. kolovoza 2019. da ne treba prihvatiti zahtjev iz točke 35. ove presude.
- 39 U tom pogledu iz navoda odluke kojom se upućuje zahtjev proizlazi da svojom građanskom tužbom za utvrđenje nepostojanja radnog odnosa između osobe J. M. i Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) osoba M. F. u biti nastoji ishoditi da se, kao prvo, on privremeno prekine i, kao drugo, da se smatra da nema učinak odluka kojom je osoba J. M., u svojstvu predsjednika Stegovnog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), odredila stegovni sud nadležan za odlučivanje o stegovnom postupku koji je protiv nje pokrenut.
- 40 U pogledu, prije svega, okolnosti da je sudu koji je uputio zahtjev, među ostalim, podnesen zahtjev za privremene mjere, valja podsjetiti na to da činjenica da je zahtjev za prethodnu odluku podnesen u okviru nacionalnog postupka koji omogućava donošenje takvih mjera ne omogućava sama po sebi utvrđenje da priroda predmeta zahtijeva postupanje u kratkim rokovima (vidjeti u tom smislu rješenje predsjednika Suda od 18. listopada 2017., *Weiss i dr.*, C-493/17, neobjavljeno, EU:C:2017:792, t. 12. i navedenu sudsku praksu).
- 41 Zatim, ni pojašnjenje pitanja protivi li se odluka osobe J. M. kojom se određuje nadležno stegovno vijeće za odlučivanje o stegovnom postupku pokrenutom protiv osobe M. F. po potrebi pravu Unije nije takve prirode da zbog njega nastaje situacija izvanredne hitnosti koja može opravdati primjenu ubrzanog postupka.
- 42 Naposljetku, ni sama potencijalna mogućnost da odgovor Suda na pitanja koja su mu upućena u ovom predmetu može, osim rješavanja glavnog predmeta, otvoriti put za druge tužbe za utvrđenje nepostojanja radnog odnosa protiv drugih sudaca koji su nedavno imenovani unutar Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) ili doprinijeti sprečavanju drugih sličnih imenovanja u budućnosti ne može opravdati to da se na ovaj predmet primjenjuje ubrzani postupak.
- 43 Uostalom, u ovom slučaju uzeto je u obzir, kako proizlazi iz točaka 29., 30. i 33. ove presude, i to da je nekoliko dvojbi suda koji je uputio zahtjev, na kojima počivaju pitanja postavljena u ovom predmetu, već bilo, među ostalim, kada su upućena Sudu, predmet drugih zahtjeva za prethodnu odluku koji se nalaze u vrlo naprednim stadijima obrade.

### ***Zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka***

- 44 Nakon pisanog djela postupka, na raspravi održanoj 22. rujna 2020. saslušani su usmeni argumenti zainteresiranih strana, među kojima i oni poljske vlade. Nezavisni odvjetnik iznio je svoje mišljenje 15. travnja 2021. te je stoga tog dana zaključen usmeni dio postupka.
- 45 Aktom podnesenim tajništvu Suda 7. svibnja 2021. poljska vlada zatražila je ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

- 46 U prilog tom zahtjevu navedena je vlada iznijela činjenicu da postoje razlike u stajalištima između, s jedne strane, mišljenja koje je nezavisni odvjetnik iznio u ovom predmetu te, s druge strane, mišljenja nezavisnog odvjetnika G. Hogana u predmetu Republika (C-896/19, EU:C:2020:1055) i presude od 20. travnja 2021., Republika (C-896/19, EU:C:2021:311), glede ocjene postupka imenovanja nacionalnih sudaca u različitim državama članicama s aspekta prava Unije.
- 47 Poljska vlada također smatra da je ponovno otvaranje usmenog dijela postupka opravdano u konkretnom slučaju zbog okolnosti da u mišljenju iznesenom u ovom predmetu, s kojim se ta vlada ne slaže, nezavisni odvjetnik nije dovoljno uzeo u obzir argumente te vlade, tako da to mišljenje nije objektivno.
- 48 U tom pogledu valja podsjetiti, s jedne strane, da Statut Suda Europske unije i Poslovnik ne predviđaju mogućnost da zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta podnose očitovanja na mišljenje nezavisnog odvjetnika (presuda od 6. ožujka 2018., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, t. 26. i navedena sudska praksa).
- 49 S druge strane, na temelju članka 252. drugog stavka UFEU-a, dužnost je nezavisnog odvjetnika da, djelujući posve nepristrano i neovisno, javno iznosi obrazložene prijedloge odluka u predmetima u kojima se u skladu sa Statutom Suda Europske unije zahtijeva njegovo sudjelovanje. Sud nije vezan ni mišljenjem nezavisnog odvjetnika ni obrazloženjem koje je dovelo do tog mišljenja. Stoga neslaganje jedne od zainteresiranih stranaka s mišljenjem nezavisnog odvjetnika, bez obzira na pitanja koja je ondje razmatrao, ne može samo za sebe biti opravdan razlog za ponovno otvaranje usmenog postupka (presuda od 6. ožujka 2018., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, t. 27. i navedena sudska praksa).
- 50 U pogledu tvrdnji poljske vlade o navodnom nepostojanju objektivnosti mišljenja nezavisnog odvjetnika u ovom predmetu, dovoljno je istaknuti da okolnost da navedena vlada smatra da njezini argumenti nisu dovoljno uzeti u obzir u tom mišljenju ili u onom na koje potonje u velikom dijelu upućuje, a koje je nezavisni odvjetnik iznio u predmetu o kojem se odlučivalo usporedno s ovim predmetom i u kojem je donesena presuda od 6. listopada 2021., W.Ž. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje) (C-487/19, EU:C:2021:798), uopće nije takve prirode da bi se moglo utvrditi takvo nepostojanje objektivnosti.
- 51 U skladu s člankom 83. svojeg Poslovnika, Sud može, osim toga, u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako stranka iznese, nakon zatvaranja tog dijela postupka, novu činjenicu koja je takve prirode da ima odlučujući utjecaj na odluku Suda.
- 52 Međutim, u ovom slučaju Sud smatra, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da nakon pisanog postupka i rasprave koja se pred njim održala raspolaže svim elementima potrebnima za odlučivanje o ovom zahtjevu za prethodnu odluku. Osim toga ističe da zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka koji je podnijela poljska vlada ne otkriva nikakvu novu činjenicu koja bi mogla imati utjecaj na odluku koju on treba donijeti.
- 53 U tim okolnostima nije potrebno odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

## O prethodnim pitanjima

### *Nadležnost Suda*

- 54 Prema mišljenju Prokuratora Generalnog (Glavni državni odvjetnik, Poljska), postupak za utvrđivanje da neka osoba nije u radnom odnosu u svojstvu suca i da ona stoga nije mogla zakonito odrediti nadležni stegovni sud za odlučivanje o stegovnom postupku pokrenutom protiv drugog suca dio je nacionalnog prava i u isključivoj nadležnosti država članica tako da on ne ulazi u područje primjene prava Unije. Stoga Sud nije nadležan dati odgovor na ovaj zahtjev za prethodnu odluku.
- 55 Tvrdi da, konkretnije, što se tiče članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, nadležnost za tumačenje Suda postoji samo ako sud koji je uputio zahtjev zaista treba konkretno primijeniti pravo Unije u predmetu koji se pred njim vodi, a što nije slučaj u ovom predmetu. U svakom slučaju, čak i ako bi se prihvatilo šire tumačenje navedene odredbe, ona ipak nije relevantna u ovom slučaju jer, s jedne strane, kada određuje nadležno tijelo kao stegovni sud, predsjednik Stegovnog vijeća Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud) ne odlučuje o meritumu pojedinačnog spora nakon provedbe kontradiktornog postupka. S druge strane, taj predsjednik nije nadležan za donošenje drugih odluka o pitanjima koja su dio prava Unije.
- 56 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, kao što to proizlazi iz ustaljene sudske prakse, iako je doduše organizacija pravosuđa u državama članicama u njihovoj nadležnosti, činjenica jest da su pri izvršavanju te ovlasti države članice dužne poštovati obveze koje za njih proizlaze iz prava Unije i da to može biti tako osobito kad je riječ o nacionalnim pravilima za donošenje odluka o imenovanju sudaca i, ovisno o okolnostima, pravilima u vezi sa sudskim nadzorom primjenjivima u kontekstu takvih postupaka imenovanja i pravilima kojima se uređuje stegovni sustav primjenjiv na suce (vidjeti u tom smislu presude od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 56. i 61. i navedenu sudsku praksu i od 16. studenoga 2021., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr., C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, t. 36. i navedenu sudsku praksu).
- 57 Osim toga, argumentacija koju je iznio Glavni državni odvjetnik u biti se odnosi na sam doseg odredbi prava Unije iz prethodnih pitanja i stoga na tumačenje tih odredbi. Takvo je tumačenje očito u nadležnosti Suda na temelju članka 267. UFEU-a (vidjeti po analogiji presudu od 16. studenoga 2021., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr., C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, t. 37. i navedenu sudsku praksu).
- 58 Iz prethodno navedenog slijedi da Sud jest nadležan za odlučivanje o ovom zahtjevu za prethodnu odluku.

### *Dopuštenost*

- 59 Neovisno o različitim prigovorima koje su iznijeli osoba J. M., Glavni državni odvjetnik i poljska vlada u pogledu dopuštenosti zahtjeva za prethodnu odluku, valja podsjetiti na to da je na temelju ustaljene sudske prakse na samom Sudu da ispita uvjete pod kojima je nacionalni sudac uputio pitanja kako bi provjerio postojanje vlastite nadležnosti ili dopuštenost zahtjeva koji mu je podnesen (vidjeti u tom smislu presude od 24. travnja 2012., Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, t. 41. i navedenu sudsku praksu i rješenje od 6. rujna 2018., Di Girolamo, C-472/17, neobjavljeno, EU:C:2018:684, t. 25.).

- 60 U tom pogledu Sud je redovno naglašavao da je postupak predviđen člankom 267. UFEU-a instrument suradnje između Suda i nacionalnih sudova zahvaljujući kojem Sud nacionalnim sudovima daje elemente za tumačenje prava Unije koji su im potrebni za rješavanje spora koji se pred njima vodi te da smisao prethodnog postupka nije davanje savjetodavnih mišljenja o općenitim ili hipotetskim pitanjima, nego stvarna potreba za učinkovitim rješavanjem spora (vidjeti u tom smislu presudu od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 44. i navedenu sudsku praksu).
- 61 Kao što to proizlazi iz samog teksta članka 267. UFEU-a, zahtijevana prethodna odluka treba biti „potrebna” kako bi sudu koji je uputio zahtjev omogućila „[da] don[ese] presudu” u predmetu o kojem odlučuje (presuda od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 45. i navedena sudska praksa).
- 62 Tako je Sud opetovano podsjetio na to da iz izričaja i strukture članka 267. UFEU-a proizlazi da je pretpostavka za odlučivanje u prethodnom postupku, među ostalim, činjenica da je pred nacionalnim sudovima uistinu u tijeku postupak u okviru kojeg ti sudovi trebaju donijeti odluku koja može uzeti u obzir presudu kojom se odlučuje o prethodnom pitanju (presuda od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 46. i navedena sudska praksa).
- 63 U ovom slučaju uvodno valja naglasiti da se, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev, građanska tužba koju je podnio tužitelj iz glavnog postupka formalno odnosi na to da se utvrdi nepostojanje radnog odnosa između osobe J. M. i Sąda Najwyższego (Vrhovni sud). Međutim, opis spora u glavnom postupku iz tog zahtjeva pokazuje da osoba M. F. ne osporava toliko postojanje ugovornog ili službeničkog odnosa između osobe J. M. i Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) u njihovim svojstvima zaposlenika i poslodavca ili prava i obveza koji proizlaze iz takvog radnog odnosa između njegovih stranaka, koliko uvjete u kojima je osoba J. M. imenovana sucem u stegovnom vijeću navedenog suda. Naime, kao što to proizlazi iz navedenog opisa, podnošenjem te tužbe osoba M. F. nastoji u biti osporavati odluku kojom je osoba J. M. u tom svojstvu suca i predsjednika Stegovnog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), na temelju članka 110. stavka 3. Zakona o redovnim sudovima, odredila nadležni stegovni sud za odlučivanje u prvom stupnju o stegovnom postupku pokrenutom protiv osobe M. F.
- 64 U prilog svojoj tužbi iz glavnog postupka osoba M. F. tako u biti tvrdi da je, s obzirom na uvjete u kojima je osoba J. M. imenovana, navedenu odluku o određivanju donijela osoba koja nema svojstvo neovisnog i nepristranog suda prethodno ustanovljenog zakonom i da zbog toga njezino temeljno pravo na pravičan postupak nije zajamčeno u okviru stegovnog postupka koji je protiv nje pokrenut pred navedenim stegovnim sudom.
- 65 Uostalom, valja primijetiti da u okviru glavnog postupka osoba M. F. zahtijeva, među ostalim, da se privremeno naloži prekid navedenog stegovnog postupka. Kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev, upravo je prilikom ispitivanja koje se odnosi na navedeni zahtjev za privremenu mjeru sud koji je uputio zahtjev odlučio prekinuti postupak i Sudu uputiti ovaj zahtjev za prethodnu odluku.
- 66 U pogledu okolnosti da se tužbom iz glavnog postupka nastoji ishoditi deklaratorna odluka za sprečavanje povrede prava koje je ozbiljno ugroženo, valja zapravo podsjetiti na to da, pod uvjetom da je takva vrsta tužbe dopuštena nacionalnim pravom i da je sud koji je uputio zahtjev tužbu koja se pred njim vodi proglasio dopuštenom na temelju tog prava, nije na Sudu da dovede

- u pitanje tu ocjenu, tako da su pitanja koja je postavio taj nacionalni sud objektivno potrebna za rješavanje spora koji je pravilno podnesen tom sudu (vidjeti u tom smislu presudu od 15. prosinca 1995., *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, t. 64. i 65.).
- 67 U ovom slučaju, međutim, valja istaknuti da u svojoj odluci kojom se upućuje zahtjev sud koji je uputio zahtjev naglašava da, kada se pred njim vodi građanski postupak za utvrđivanje nepostojanja pravnog odnosa poput onog o kojemu je riječ u glavnom postupku, on upravo nema, na temelju primjenjivog nacionalnog prava, nadležnost koja bi mu omogućila da odlučuje o zakonitosti akta kojim je dotična osoba imenovana sucem te da se ni dopuštenost navedene tužbe ne može utvrditi na temelju tog nacionalnog prava.
- 68 U tom pogledu valja podsjetiti na to da u načelu suradnja između Suda i nacionalnih sudova uspostavljena člankom 267. UFEU-a pretpostavlja da je sud koji je uputio zahtjev nadležan za odlučivanje o glavnom postupku kako se on ne bi smatrao u potpunosti hipotetskim (rješenje od 6. rujna 2018., *Di Girolamo*, C-472/17, neobjavljeno, EU:C:2018:684, t. 31.).
- 69 Iako to može biti drukčije u određenim izvanrednim okolnostima (vidjeti u tom smislu presudu *A. K. i dr.*, t. 166. i navedenu sudsku praksu i presudu *A. B. i dr.*, t. 150.), takvo rješenje ne može se prihvatiti u ovom predmetu.
- 70 Naime, kao prvo, i kao što je naglašeno u točkama 63. do 65. ove presude, iz opisa glavnog postupka sadržanog u odluci kojom se upućuje zahtjev proizlazi da, iako se njome formalno zahtijeva utvrđenje nepostojanja radnog odnosa između osobe J. M. i Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), s kojim tužitelj iz glavnog postupka uostalom nema nikakve veze, tužba koju je potonji podnio u konačnici dovodi u pitanje valjanost imenovanja osobe J. M. na njezino mjesto suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) te tako želi razriješiti pravno pitanje koje se postavlja u okviru stegovnog postupka koji je sada pokrenut protiv osobe M. F. pred drugim sudom, koji je zaseban sudski postupak u odnosu na onaj iz glavnog postupka i za koji ona sad pak od suda koji je uputio zahtjev traži da odredi privremeni prekid.
- 71 Iz toga slijedi da su pitanja upućena Sudu u ovom predmetu neodvojivo povezana sa sporom koji nije onaj iz glavnog postupka i koji je za njega zapravo samo akcesoran jer sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjima želi ocijeniti jesu li imenovanje osobe J. M. predsjednikom Stegovnog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) i određivanje, od strane tog suca, stegovnog suda koji će odlučivati o stegovnom postupku poput onog koji se vodi protiv tužitelja iz glavnog postupka usklađeni s pravom Unije i, u konačnici, predstavlja li sud koji je osoba J. M. tako odredila da odlučuje o takvom postupku protiv tog tužitelja zakonom prethodno ustanovljen neovisni i nepristrani sud u smislu članka 47. drugog podstavka Povelje. U tim okolnostima Sud bi, kako bi u potpunosti ocijenio doseg navedenih pitanja i na njih dao prikladan odgovor, morao uzeti u obzir relevantne elemente koji obilježavaju taj drugi spor, a ne držati se okolnosti glavnog postupka, kao što se pak zahtijeva člankom 267. UFEU-a.
- 72 Kao drugo, očito je da je, zbog neraspologanja pravom na izravnu tužbu protiv imenovanja osobe J. M. predsjednikom Stegovnog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) ili protiv akta osobe J. M. kojim određuje stegovni sud zadužen za ispitivanje navedenog spora, osoba M. F. mogla pred tim sudom istaknuti pobijanje koje se temelji na mogućem nepoštovanju, koje proizlazi iz tog akta, njezina prava da o tom sporu sudi zakonom prethodno ustanovljen neovisni i nepristrani sud.

- 73 U tom pogledu valja istaknuti da je nakon podnošenja ovog zahtjeva za prethodnu odluku Sud presudio da s obzirom na to da predsjedniku Stegovnog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) povjeravaju diskrecijsku ovlast određivanja stegovnog suda mjesno nadležnog za odlučivanje u stegovnim postupcima protiv sudaca redovnih sudova, to jest sudaca koji mogu biti pozvani protumačiti i primijeniti pravo Unije, članak 110. stavak 3. i članak 114. stavak 7. Zakona o redovnim sudovima ne ispunjavaju zahtjev koji proizlazi iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a prema kojem mora postojati mogućnost da takve predmete ispita „zakonom ustanovljeni” sud (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 176.).
- 74 Osim toga, time što se njime postavlja takav zahtjev, za članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a treba smatrati da ima izravan učinak (vidjeti po analogiji presudu A. B. i dr., t. 146.), tako da načelo nadređenosti prava Unije nalaže tako određenom stegovnom sudu da ne primijeni nacionalne odredbe navedene u prethodnoj točki na temelju kojih je izvršeno takvo određivanje i, slijedom toga, da se proglaši nenadležnim za odlučivanje o sporu koji se pred njim vodi.
- 75 Kao treće, iz pojašnjenja sadržanih u odluci kojom se upućuje zahtjev, poput onih sažetih u točkama 27. do 29. ove presude, kao i samog teksta prvog prethodnog pitanja proizlazi da su pitanja koja je u ovom pitanju postavio sud koji je uputio zahtjev povezana osobito s činjenicom da je poljski zakonodavac namjerno izmijenio nacionalni pravni poredak kako bi ubuduće spriječio da postupak imenovanja sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) može biti predmet djelotvornog sudskog nadzora. U vezi s tim sud koji je uputio zahtjev dvoji o tome može li, uzimajući u obzir osobito cilj i učinke te zakonodavne izmjene, smatrati da je na temelju prava Unije stekao nadležnost provedbe takvog nadzora u okviru glavnog postupka.
- 76 Međutim, kao prvo, kao što to proizlazi iz točke 22. ove presude, rezolucija KRS-a od 23. kolovoza 2018. kojom se osoba J. M. imenuje na mjesto suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) predmet je tužbe koju je na temelju članka 44. stavka 1.bis Zakona o KRS-u Naczelnom Sądu Administracyjnym (Vrhovni sud) podnio kandidat koji nije predložen za imenovanje na temelju navedene rezolucije.
- 77 Kao drugo, u pogledu zakonodavnih izmjena koje kritizira sud koji je uputio zahtjev i koje su obuhvaćene točkama 28. i 29. ove presude, a koje su uzastopno utjecale na članak 44. Zakona o KRS-u, valja istaknuti da je nakon podnošenja ovog zahtjeva za prethodnu odluku Sud, među ostalim, u izreci presude A. B. i dr. presudio da članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a treba tumačiti na način da mu se protive odredbe kojima se mijenja stanje nacionalnog prava koje je na snazi i na temelju kojih:
- s jedne strane, bez obzira na to što kandidat za radno mjesto suca suda poput Sąda Najwyższego (Vrhovni sud, Poljska) podnese pravno sredstvo protiv odluke tijela kao što je KRS o odbijanju svoje prijave i predlaganju predsjedniku Republike Poljske one drugih kandidata, ta je odluka pravomoćna u dijelu u kojem se predlažu ti drugi kandidati, tako da to pravno sredstvo ne sprečava predsjednika Republike Poljske da imenuje potonje, a eventualno poništenje navedene odluke u dijelu u kojem njome podnositelj pravnog sredstva nije predložen za imenovanje ne može dovesti do nove ocjene njegove situacije u svrhu eventualne dodjele predmetnog radnog mjesta, i
  - s druge strane, takvo pravno sredstvo ne može se temeljiti na navodu o neprikladnoj ocjeni toga ispunjavaju li kandidati kriterije uzete u obzir prilikom donošenja odluke o podnošenju prijedloga za imenovanje,

ako proizlazi, što je na sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni na temelju svih relevantnih elemenata, da te odredbe mogu kod pojedinaca pobuditi legitimne sumnje u otpornost sudaca koje je tako imenovao predsjednik Republike Poljske na temelju odluka KRS-a na vanjske elemente, osobito izravne ili neizravne utjecaje izvršne i zakonodavne vlasti, te u njihovu neutralnost u odnosu na suprotstavljene interese te tako dovesti do izostanka dojma neovisnosti ili nepristranosti tih sudaca, što može ugroziti povjerenje koje pojedinci moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu i vladavini prava.

- 78 Osim toga, u istoj izreci Sud je presudio da, ako postoje izmjene nacionalnog pravnog poretka koje, kao prvo, nacionalnom sudu oduzimaju nadležnost za odlučivanje u prvom i zadnjem stupnju o pravnim sredstvima koja su podnijeli kandidati za mjesta sudaca suda poput Sądu Najwyższego (Vrhovni sud) protiv odluka tijela kao što je KRS da predsjedniku Republike ne podnese njihovu, već prijavu drugih kandidata, u svrhu imenovanja na ta radna mjesta, koje, kao drugo, propisuju obustavu po samom zakonu postupaka o takvim pravnim sredstvima dok se o njima još uvijek odlučuje, isključujući nastavak njihova ispitivanja ili njihovo ponovno podnošenje, i koje, kao treće, na taj način takvom nacionalnom sudu uskraćuju mogućnost dobivanja odgovora na prethodna pitanja koja je uputio Sudu:
- članak 267. UFEU-a i članak 4. stavak 3. UEU-a treba tumačiti na način da im se protive takve izmjene ako proizlazi, što je Sud zatražio od suda koji je uputio zahtjev u predmetu u kojem je donesena presuda A. B. i dr. da ocijeni na temelju svih relevantnih elemenata, da je konkretan učinak tih izmjena bilo sprečavanje Suda da odluči o prethodnim pitanjima poput onih koja mu je postavio taj sud i potpuno isključenje mogućnosti da nacionalni sud u budućnosti postavi slična pitanja;
  - članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a treba tumačiti na način da mu se protive takve izmjene kada proizlazi, što je na tom sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni na temelju svih relevantnih elemenata, da one mogu kod pojedinaca pobuditi legitimne sumnje u otpornost sudaca – koje je imenovao predsjednik Republike na temelju navedenih odluka KRS-a – na vanjske elemente, a osobito izravne ili neizravne utjecaje zakonodavne i izvršne vlasti, te u njihovu neutralnost u odnosu na suprotstavljene interese te tako dovesti do izostanka dojma neovisnosti ili nepristranosti tih sudaca, što može ugroziti povjerenje koje pojedinci moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu i vladavini prava.
- 79 Naposljetku, Sud je u navedenoj izreci pojasnio da u slučaju takvih dokazanih povreda prava Unije načelo nadređenosti tog prava treba tumačiti na način da sud koji je uputio zahtjev u predmetu u kojem je donesena presuda A. B. i dr. obvezuje da izuzme iz primjene dotične nacionalne odredbe u korist primjene nacionalnih odredbi koje su prethodno bile na snazi te da pritom sam izvršava sudski nadzor predviđen potonjim odredbama.
- 80 Kao treće, valja podsjetiti na to da je u točkama 129. i 156. navedene presude A. B. i dr. Sud osobito naglasio da takve povrede članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a mogu nastupiti u okolnostima u kojima svi relevantni elementi koji obilježavaju postupak imenovanja na mjesta sudaca najvišeg nacionalnog suda u određenom nacionalnom pravno-činjeničnom kontekstu, a osobito u okolnostima u kojima odjednom dođe do ukidanja postojećih pravnih sredstava koja su do tada postojala, mogu dovesti do sumnji pojedinaca, na razini sustava, u neovisnost i nepristranost sudaca imenovanih po završetku tog postupka.



- 81 Međutim, Sud je također u istim točkama 129. i 156. izričito naglasio da se, kao takvo, eventualno nepostojanje mogućnosti podnošenja pravnog sredstva u kontekstu takvog postupka imenovanja u određenim slučajevima može pokazati neproblematičnim s obzirom na zahtjeve koji proizlaze iz prava Unije, osobito iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a. U tom pogledu valja utvrditi da se tužbom poput one iz glavnog postupka nastoji ishoditi neka vrsta proglašavanja ništavim *erga omnes* imenovanja tuženika iz glavnog postupka na dužnost suca Sąda Najwyższeg (Vrhovni sud) iako nacionalno pravo ne dopušta i nikad nije dopuštalo svim pojedincima da osporavaju imenovanje sudaca izravnom tužbom za poništenje ili proglašenje nevaljanim takvog imenovanja.
- 82 S obzirom na sva prethodna razmatranja i na činjenicu da se zadaća povjerena Sudu člankom 267. UFEU-a sastoji od pružanja svim sudovima Unije elemenata tumačenja prava Unije koji su im potrebni za rješavanje stvarnih sporova koji se pred njima vode uzimajući u obzir osobito u vezi s tim cjelokupni sustav pravnih sredstava kojima pojedinci raspolažu, valja smatrati da pitanja upućena Sudu u ovom zahtjevu za prethodnu odluku nadilaze okvir sudske zadaće koja mu je povjerena na temelju navedenog članka 267. UFEU-a (vidjeti po analogiji presudu od 11. ožujka 1980., Foglia, 104/79, EU:C:1980:73, t. 12.).
- 83 U tim okolnostima ovaj zahtjev za prethodnu odluku treba proglasiti nedopuštenim.

### **Troškovi**

- 84 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

**Zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Vrhovni sud (Vijeće za radno pravo i socijalnu sigurnost), Poljska) nije dopušten.**

Potpisi